

Proceduralne, prawne i organizacyjne wyzwania związane z kontrolowaniem i egzekwowaniem przestrzegania uchwał antysmogowych.

Gdańsk, 8 października 2025 r.

frank bold

frank bold

Uchwały antyśmogowe w województwie pomorskim

Wybrane zagadnienia

frank bold

Obowiązujące uchwały antysmogowe

- Uchwała nr 309/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia **na obszarze miast województwa pomorskiego**, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
- Uchwała nr 310/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia **na obszarze województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu i obszaru miast**, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
- Uchwała nr 236/XIX/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie wprowadzenia **na obszarze Gminy Miasta Sopotu** ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Instalacje objęte uchwałami.

- Instalacje dostarczające ciepło do instalacji centralnego ogrzewania lub instalacji ciepłej wody użytkowej (kotły CO i CWU) - § 5 pkt 1 lit. a i b.
- Instalacje wydzielające ciepło przez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem go do innego nośnika.
- Których użytkowanie służy do zapewnienia właściwej temperatury w obiekcie budowlanym lub jego części, do podgrzewania wody użytkowej, do produkcji pary technologicznej.
- Kominki, kozy, piece kaflowe, kominki z płaszczem wodnym, piece używane do ogrzewania szklarni, **ale nie grille, wędzarnie, piece piekarnicze.**
- Czy szklarnia to obiekt budowlany? **Tak**, z wyłączeniem sezonowych tuneli foliowych (w orzecznictwie określane jako „urządzenia rolnicze”). Obecność instalacji (pieca, kotła) świadczy o tym, że szklarnia ma charakter trwały i jest obiektem budowlanym, a nie urządzeniem rolniczym.

Adresaci uchwał antysmogowych

- § 4 Uchwałę stosuje się do **właścicieli instalacji** wskazanych w § 5 niniejszej uchwały, **z wyjątkiem § 8, który stosuje się do podmiotów eksploatujących instalacje** wskazane w § 5, niezależnie od posiadanego prawa własności do miejsca użytkowania instalacji.
- § 8 dotyczy dopuszczonych do spalania paliw.
- Zaleta – brak problemu egzekwowania wymiany instalacji grzewczych w stosunku do najemców. Wada – potencjalnie problemy z ustaleniem właściciela instalacji.

Własność instalacji

- Kocioł lub piec jest częścią składową nieruchomości (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 18.09.2019 r., I AGa 40/19; wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z 22.11.2018 r., II Ca 394/18).
- Art. 47 § 1 Kodeksu cywilnego: Część składowa rzeczy nie może być odrębnym przedmiotem własności i innych praw rzeczowych.
- Wniosek – właściciel kotła lub pieca = właściciel nieruchomości.

Instalacje dopuszczone do eksploatacji

- Instalacje na paliwa stałe:
 - na obszarze miast – tylko jeżeli brak jest możliwości przyłączenia do sieci ciepłowniczej i sieci gazowej na terenie bezpośrednio przylegającym do działki (potwierdzony przez operatora sieci, a w przypadku braku operatora – przez organ gminy);
 - poza miastami – brak możliwości przyłączenia do sieci ciepłowniczej.
- Spełnienie wymagań:
 - ekoprojektu w zakresie minimalnych poziomów **sezonowej efektywności energetycznej** i **norm emisji zanieczyszczeń** (kotły CO),
 - ekoprojektu – w zakresie granicznych wielkości **emisji pyłu** (MOP),
 - rozporządzenia MRiF z 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe – w zakresie granicznych **wielkości emisji** (kotły CWU).

Warunkowe dopuszczenie eksploatacji MOP

- Na terenach, na których eksploatacja instalacji na paliwa stałe jest co do zasady zakazana **dopuszcza się** eksploatację MOP spełniających wymagania **ekoprojektu** w zakresie granicznej wielkości emisji pyłu – **pod warunkiem, że nie powoduje to uciążliwości, w tym zadymienia na terenach sąsiadujących.**

Zakazy dotyczące paliw

§ 8. W instalacjach wskazanych w § 5, od dnia 1 stycznia 2021 r. zakazuje się stosowania:

- 1) paliw, o których mowa w art. 7 ust. 7a pkt 1-5 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw;
 - 2) paliw, o których mowa w Tabeli nr 6 załącznika do rozporządzenia Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych (miały o wymiarze ziarna $1 \div 31,5$ mm miał I, miał II, miał III);
 - 3) paliw zawierających biomasę o wilgotności powyżej 20%.
- Pkt 1 dotyczy paliw zakazanych w obrocie (muły, flotokoncentraty, węgiel brunatny, mieszanki paliw, paliwa niespełniające wymagań jakościowych, paliwa niesortowane, paliwa bez świadectwa jakości).
 - Pkt 2 jest nieaktualny – obowiązuje rozporządzenie MP i MKiŚ z dnia 4 listopada 2024 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych.

Co z biomasą?

- Aktualnie obowiązuje rozporządzenie MKiŚ z dnia 8 maja 2025 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biomasy pozyskanej z drzew i krzewów wprowadzanej do obrotu lub obejmowanej procedurą celną dopuszczenia do obrotu w postaci brykietu lub peletu (Dz. U. z 2025 r. poz. 618).
- Ale **brakuje**: zakazu wprowadzania do obrotu paliw niespełniających ww. wymagań, sankcji, świadectw jakości.
- Planowana nowelizacja ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw jest w toku.
- Po wejściu w życie nowelizacji – warto rozważyć aktualizację uchwał antysmogowych.

Etapy wdrażania uchwały

30 października 2020 r.	wymagania dla nowych instalacji (§ 7 pkt 1)
1 stycznia 2021 r.	wymagania dotyczące paliw stałych
1 września 2024 r.	wymagania dla istniejących instalacji niespełniających granicznej wartości emisji pyłów określonych dla klasy 3 wg. normy PN-EN 303-5:2012 lub nieposiadających tabliczki znamionowej (w tym kominki)
1 września 2026 r.	wymagania dla istniejących instalacji spełniających graniczne wartości emisji pyłów określone dla klas 3 i 4 wg. normy PN-EN 303-5:2012
1 lipca 2035 r.	wymagania dla istniejących instalacji spełniających graniczne wartości emisji pyłów określone dla klasy 5 wg. normy PN-EN 303-5:2012
15 lat	eksploatacja instalacji na paliwa stałe dozwolona nie dłużej niż 15 lat od rozpoczęcia ich eksploatacji, jeżeli wystąpiła możliwość przyłączenia do sieci ciepłowniczej (lub gazowej – w miastach)

Uchwała antysmogowa dla Sopotu

- Zakres obowiązywania: instalacje CO, CO+CWU, CWU oraz wydzielające ciepło (bez zastrzeżenia, że mają służyć wyłącznie ogrzewaniu pomieszczeń).
- Dozwolone paliwa: paliwo gazowe, gaz płynny LPG, lekki olej opałowy.
- Biomasa stała o wilgotności poniżej 20% w instalacjach bezpośrednio przenoszących ciepło (bez przenoszenia ciepła do innego nośnika), które spełniają łącznie oba warunki:
 - zapewniają emisję pyłu na poziomie zgodnym z **ekoprojektem** oraz
 - **nie stanowią podstawowego źródła ciepła w lokalu.**
- **Wejście w życie: 1 stycznia 2024 r.**

Kontrola przestrzegania uchwał antysmogowych

Prawo i praktyka

frank bold

Kontrola jako obowiązek organu

- Art. 379 ust. 1 p.o.ś. – wójt, burmistrz i prezydent miasta jako organ ochrony środowiska odpowiedzialny za sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska.
- Zakres przedmiotowy – wszystkie przepisy o ochronie środowiska, nie tylko przepisy p.o.ś. (tak m.in. Gruszecki K., *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, WK2016).
- Art. 379 POŚ uprawnia i zarazem **zobowiązuje** do prowadzenia kontroli przestrzegania i stosowania wszystkich przepisów o ochronie środowiska, w tym aktów prawa miejscowego (POP, uchwała antysmogowa).

Podstawa prawna, właściwość organu

- Art. 379 ust. 2 pkt 2 p.o.ś. – kontrolę prowadzi wójt, burmistrz, prezydent miasta przez upoważnionych pracowników urzędu gminy (miasta) lub upoważnionych strażników straży gminnej (miejskiej).
- Właściwość – poza miastami na prawach powiatu wójt, burmistrz, prezydent miasta są organem właściwym do prowadzenia kontroli
u **osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej**
(w tym u **rolników**: III OW 178/21).
- Kontrola przedsiębiorców – starosta (w tym prezydent miasta na prawach powiatu) oraz WIOŚ (na podstawie ustawy o IOŚ).

Przed przystąpieniem do kontroli

- Opracowanie i przyjęcie **procedury kontroli** (zarządzenie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta). Wzór procedury kontroli będzie załącznikiem do poradnika MKiŚ.
- Opracowanie rocznego **planu kontroli** (ustalenie priorytetów!).
- Przyjmowanie zgłoszeń nieprawidłowości (telefon, e-mail, formularze internetowe, e-usługa „zgłoś kopciucha” w CEEB).
- Przyjmowanie zgłoszeń anonimowych – co do zasady należy je uwzględniać.
- **Dobra praktyka – rejestr zgłoszeń**: data zgłoszenia, data i wynik kontroli, uzasadnienie odstąpienia od przeprowadzenia kontroli.
- **Dobra praktyka – lista kontrolna** (przykładowa lista kontrolna będzie w poradniku MKiŚ).
- **Weryfikacja danych w CEEB – przed kontrolą i w trakcie kontroli.**

Rodzaje kontroli

- **Kontrole dzielimy na:**
 - **Interwencyjne** – reakcja na zgłoszenie lub podejrzenie popełnienia wykroczenia;
 - główny cel: prewencja szczególna i ogólna (nieuchronność kary – odstraszanie).
 - **Planowe** – realizowaną w oparciu o harmonogram, bez zgłoszenia lub podejrzenia popełnienia wykroczenia. Kontrola planowa również może być niezapowiedziana;
 - główny cel: prewencja ogólna, edukacja, **dotarcie do osób wykluczonych**.
 - **Następcze** (rekontrole) – weryfikacja dostosowania się przez kontrolowanego do wymogów i zaleceń z poprzedniej kontroli (w szczególności w przypadku zakończenia kontroli pouczeniem).

„Kontrole dronowe”

- Loty dronami (bezzałogowymi statkami powietrznymi) są szczegółowo uregulowane w prawie krajowym i prawie UE. Więcej informacji: <https://ulc.gov.pl/drony>
- Lot z urządzeniem mierzącym skład spalin kwalifikuje się do kategorii średniego ryzyka (szczególnej) – wymaga spełnienia dodatkowych rygorystycznych wymogów.
- Lot dronem nie jest kontrolą – stanowić może czynność operacyjną mającą na celu zidentyfikowanie nieruchomości, w których należy przeprowadzić kontrolę.
- Z punktu widzenia oceny przestrzegania uchwał antysmogowych można rozważyć stosowanie dronów wyposażonych w proste pyłomierze – na obszarach z zakazem spalania paliw stałych. **Ale czy to konieczne?**

Uprawnienia kontrolującego

Art. 379 ust. 3 p.o.ś.: Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:

1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a **w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren**;

2) przeprowadzania **badania lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych**;

3) **żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwanie osób** w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;

4) **żądania okazania dokumentów** i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.

- Kontrola w gospodarstwie domowym może być **niezapowiedziana**.
- **Utrudnianie lub udaremnianie kontroli jest przestępstwem – art. 225 k.k.**

Obowiązki kontrolowanego

- Art. 379 ust. 6 p.o.ś.: 6. Kierownik kontrolowanego podmiotu oraz kontrolowana osoba fizyczna obowiązani są umożliwić przeprowadzanie kontroli, a w szczególności dokonanie czynności, o których mowa w ust. 3.
- **Obowiązki wynikające z uchwał antysmogowych:**
 - **§ 9. Podmiot eksploatujący instalację** jest zobowiązany do wykazania organom uprawnionym do kontroli wymogów określonych w § 5 i § 8 poprzez przedstawienie dowodów potwierdzających ich spełnienie, w szczególności:
 - dokumentacji technicznej urządzenia;
 - instrukcji dla instalatorów i użytkowników
 - dokumentu potwierdzającego brak możliwości przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej;
 - kopii świadectwa jakości paliwa stałego;
 - dokumentacji potwierdzającej datę oddania instalacji do eksploatacji.
- **Brak świadectwa jakości paliw jako samodzielna przesłanka do ukarania?**

Podstawowe etapy kontroli

1. Wstępne rozpytanie, ustalenie tożsamości kontrolowanych.
2. Kontrola pod kątem spalania odpadów (**w uzasadnionych przypadkach – pobór próbki popiołu**).
3. Kontrola instalacji (oględziny, weryfikacja dokumentacji).
4. Kontrola paliw (oględziny, weryfikacja świadectwa jakości i rachunku).
5. Weryfikacja danych w CEEB.
6. Kontrola gospodarki odpadami i nieczystościami ciekłymi?
7. **Informacja, edukacja, wsparcie.**
8. Zakończenie kontroli, **protokół elektroniczny**, formularz inwentaryzacyjny do CEEB.
9. Dalsze kroki – wniosek o ukaranie, zawiadomienie o wykroczeniu lub przestępstwie, postępowanie administracyjne (363 p.o.ś.), **zaplanowanie rekontroli**.

Na co zwracać uwagę?

- **Zbiornik buforowy** – wymagany w przypadku niemal wszystkich kotłów zasilanych ręcznie oraz części kotłów automatycznych!
- **Wykorzystywane paliwo** – musi być zgodne z zaleceniami producenta!
- Niedozwolone przeróbki – np. montaż rusztów awaryjnych w kotłach automatycznie zasilanych paliwem.
- **Pseudo-modernizacje i pseudo-dokumentacja.**
- W przypadku podejrzenia nieprawidłowości dotyczących paliw – uzyskać dane sprzedawcy i **zawiadomić wojewódzki inspektorat Inspekcji Handlowej.**

Protokół z kontroli oraz inwentaryzacja

- **Art. 380 p.o.ś.:**
 - Obowiązek sporządzenia protokołu i **wręczenia jednego egzemplarza kontrolowanemu.**
 - Podpis kontrolowanego pod protokołem, **prawo do wniesienia uwag i zastrzeżeń z uzasadnieniem.**
 - **Prawo do odmowy podpisania protokołu** i przedstawienia **stanowiska na piśmie** wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta w terminie 7 dni.
- **Art. 27f ustawy o CEEB: obligatoryjny elektroniczny protokół z kontroli.** Ale konieczne jest też **wręczenie egzemplarza kontrolowanemu!** **Rozwiązanie – protokół papierowy zbieżny z elektronicznym.**
- W przypadku braku możliwości wypełnienia protokołu elektronicznego – należy go wprowadzić do systemu niezwłocznie.
- **Art. 27c ustawy o CEEB: obligatoryjne wypełnienie formularza inwentaryzacyjnego.**

Kontrola jako instrument edukacji

- Kontrola umożliwia dotarcie do osób, które nie interesują się tematyką ochrony powietrza, nie korzystają z Internetu, nie znają obowiązujących przepisów lub nie rozumieją ich celu.
- **Warto współpracować z OPS/centrami usług społecznych.**
- Naklejki na kotły z datą wymiany wynikającą z uchwały antysmogowej:
- Ulotki, broszury informacyjne.
- **Wsparcie w zakresie pozyskania dofinansowania.**
- **Przekaz informacji dostosowany do możliwości kontrolowanego.**

Kontrola w gminach bez straży gminnej

- Kontrola w gminach bez straży gminnej **jest możliwa** i może być **efektywna**.
- Podstawa to przeszkoleni i odpowiednio przygotowani pracownicy wyznaczeni do prowadzenia kontroli.
- **Różnice:**
 - brak możliwości nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego,
 - brak munduru (**można zastąpić odpowiednią odzieżą ochronną, kamizelkami, legitymacjami służbowymi**),
 - kontrola poza godzinami pracy urzędu.
- Film instruktażowy – kontrola prowadzona przez urzędniczki:
<https://youtu.be/b9HDa4K1WNc>

Powołanie straży gminnej

- Tworzenie straży gminnych, nawet w małych gminach – **kilkuosobowe**, a nawet **jednoosobowe** straże gminne, możliwość umiejscowienia straży w strukturze urzędu gminy (art. 6 ust. 2 u.s.g.).
- Tworzenie **straży międzygminnych** na podstawie porozumienia pomiędzy sąsiadującymi gminami na obszarze jednego województwa (art. 3 ust. 1 u.s.g.).

Najczęstsze wykroczenia i przestępstwa

- Art. 334 p.o.ś. – naruszenie uchwały antysmogowej.
- Art. 191 u.o. – spalanie odpadów (**możliwe też inne kwalifikacje**).
- Art. 27h ust. 1 ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz centralnej ewidencji emisyjności budynków: brak deklaracji do CEEB.
- Art. 27g ust. 3a ustawy c.e.e.b. w zw. z art. 233 § 6 k.k. – od 20 września 2022 r. **deklaracja do CEEB składana pod rygorem odpowiedzialności karnej**.
- Art. 225 k.k. (utrudnianie lub udaremnianie czynności służbowej osobie uprawnionej do przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska) lub inne **przestępstwa** przeciwko funkcjonariuszom publicznym: np. znieważanie (art. 226 k.k.).
- Spalanie odpadów jako przestępstwo? **Art. 183 k.k.** – jeżeli może powodować zagrożenie życia człowieka (np. spalanie pianki tapicerskiej – silnie toksyczne spaliny!).

Ujawnienie wykroczenia – co dalej?

- **Gminy ze strażą gminną:**
 - mandat (zasila budżet gminy),
 - wniosek o ukaranie.
- **Gminy bez straży gminnej:**
 - **porozumienie z Policją** – art. 13 ust. 4 i 4a-4b ustawy o Policji,
 - **wezwanie Policji** na miejsce zdarzenia po ujawnieniu wykroczenia,
 - **pisemne zawiadomienie o wykroczeniu** na podstawie protokołu z kontroli i zebranego materiału dowodowego,
 - **wniosek o ukaranie** (wójt, burmistrz, prezydent miasta jako oskarżyciel publiczny).

Wójt, burmistrz, prezydent miasta jako oskarżyciel publiczny

Art. 379 ust. 4 p.o.ś.:

- 4. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa, minister właściwy do spraw klimatu lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

Art. 17 § 3 k.p.w.:

- Organom administracji rządowej i samorządowej, organom kontroli państwowej i kontroli samorządu terytorialnego oraz strażom gminnym (miejskim) **uprawnienia oskarżyciela publicznego przysługują tylko wówczas, gdy w zakresie swego działania w tym w trakcie prowadzonych czynności wyjaśniających ujawniły wykroczenia i wystąpiły z wnioskiem o ukaranie.**

Postępowanie w sprawach o wykroczenia

- Warto zatrudnić osobę z doświadczeniem z pracy w policji lub straży gminnej jako oskarżyciel lub zadbać o odpowiednie przeszkolenie pracownika urzędu gminy.
- Zalety kierowania wniosków o ukaranie do sądu:
 - możliwość odzyskania kosztów (np. badanie próbki popiołu pod kątem spalania odpadów),
 - wyższe kary, więcej uciążliwości dla sprawców.
- **Konieczność przeprowadzenia czynności wyjaśniających na podstawie Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia**, w szczególności:
 - przesłuchanie obwinionego, zapewnienie prawa do obrony,
 - przesłuchanie świadków i inne dowody – każdy dowód wymaga odrębnego protokołu...

Kiedy nie chcemy karać: środki oddziaływania wychowawczego

Art. 41 k.w.: **W stosunku do sprawcy czynu można poprzestać na zastosowaniu pouczenia, zwróceniu uwagi, ostrzeżeniu lub na zastosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.**

- W doktrynie wskazuje się, że:

*art. 41 k.w. stanowi wyraz zasady **preferencji środków pozakarnych**, zgodnie z którą środki te, jako forma reakcji na wykroczenie, mają pierwszeństwo przed karami przewidzianymi w Kodeksie wykroczeń*

(I. Kosierb [w:] Kodeks wykroczeń. Komentarz, red. J. Lachowski, Warszawa 2021, art. 41.)

Kiedy nie należy karać?

- **Ubóstwo, wykluczenie społeczne** – takim osobom trzeba zaoferować **wsparcie** (współpraca z OPS/centrami usług społecznych).
- Sprawca działa pod wpływem uzasadnionego błędu (np. wprowadzony w błąd przez instalatora).
- Znikoma szkodliwość społeczna, pierwsze wykroczenie i właściwa postawa sprawcy (brak potrzeby karania).
- Sprawca podjął już działania w kierunku wymiany źródła ciepła, opóźnienia nie są zawinione (np. oczekiwanie na dostawę lub montaż instalacji).
- Występują okoliczności łagodzące wymienione w art. 33 § 3 k.w.
- Po udzieleniu pouczenia należy **zaplanować kontrolę następczą**.

Nie tylko kontrole

Inne narzędzia poprawy jakości powietrza w gminie

frank bold

Decyzja nakazująca ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko

Art. 363 p.o.ś.: 1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, **nakazać osobie fizycznej**, której działanie negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do:

- 1) **ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia;**
- 2) przywrócenia środowiska do stanu właściwego.

- W stosunku do przedsiębiorców analogiczną decyzję wydaje starosta (prezydent miasta na prawach powiatu) na podstawie **art. 362 POŚ**.

Orzecznictwo

- Wyrok WSA w Gliwicach z 29 marca 2023 r., sygn. II SA/GI 88/23:
 - Jeżeli kocioł jest eksploatowany z naruszeniem uchwały antysmogowej, to wykazanie negatywnego oddziaływania na środowisko **nie wymaga** przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego.
 - Odpowiedzialność za popełnienie wykroczenia (naruszenie uchwały antysmogowej) **nie wyklucza wydania decyzji z art. 363 p.o.ś.**
- **Wniosek: art. 363 p.o.ś. jako alternatywny lub uzupełniający instrument służący egzekwowaniu uchwały antysmogowej.**

Nakaz wymiany kotła zgodnego z uchwałą antysmogową

- **Dobra praktyka** – decyzja Prezydenta Miasta Rybnika z 20 marca 2023 r. nr GM-II.6225.1.2023. Organ nakazał **wymianę kotła, który nie wymaga jeszcze likwidacji w świetle śląskiej uchwały antysmogowej** (kocioł 3 klasy).
- Przesłanka – **opinia biegłego**, która wykazała, że eksploatacja kotła powoduje zbyt wysokie stężenia zanieczyszczeń na sąsiednich nieruchomościach.
- Opinia biegłego opracowana w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń i modelowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń (brak konieczności prowadzenia pomiarów „na kominie”).
- Do rozważenia – zastosowanie w przypadku uciążliwej eksploatacji MOP na obszarach z zakazem spalania paliw stałych.

Jak egzekwować wykonanie decyzji?

- Ustawa z dn. 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
- Wybrane środki egzekucyjne w postępowaniu dotyczącym obowiązków o charakterze niepieniężnym:
 - grzywna w celu przymuszenia (jeżeli obowiązkowi nie może spełnić inna osoba lub zastosowanie innego środka egzekucji jest niecelowe) – art. 121 ustawy; łączna kwota grzywien nie może przekroczyć 50 000 zł;
 - **wykonanie zastępcze**; ustawa umożliwia zabezpieczenie należności pieniężnej poprzez obciążenie nieruchomości zobowiązanego **hipoteką przymusową**.

Plany miejscowe – zmiana w orzecznictwie

1. W planach miejscowych jednak można określać wymagania w zakresie spalania paliw i eksploatacji instalacji? Do niedawna sądy administracyjne się temu sprzeciwiały.
2. Wyrok NSA z dnia 16 grudnia 2020 r., sygn. akt II OSK 1382/20:

*Warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i związana z tym ochrona powietrza jest jednym z elementów, które **muszą znaleźć obligatoryjne odzwierciedlenie w treści miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego**. Nie można więc postawić organowi planistycznemu zarzutu, że kwestia ta zgodnie z wymogami powołanych wyżej przepisów została uwzględniona w planie miejscowym.*

*Realizowana w formie tzw. "uchwały antysmogowej" kompetencja sejmiku województwa dotyczy określenia rodzaju i jakości paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane w obszarze danej instalacji, w której następuje spalanie paliw. Natomiast **ustalenia planu miejscowego dotyczą nie tyle paliw spalanych w instalacjach lecz dotyczą w ogóle możliwości wykonania takich instalacji w nowych obiektach budowlanych**.*

Plany miejscowe – zmiana w orzecznictwie

- Wyrok NSA z 26 stycznia 2023 r., sygn. akt II OSK 160/20:

Wprowadzenie „zakazu stosowania paliw stałych” jak uczyniono to w kwestionowanym planie mogło być materia unormowaną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Powyższe przepisy w powiązaniu z koniecznością stosowania w procedurze planistycznej zasady zrównoważonego rozwoju nakładają wręcz na organy planistyczne obowiązek zagwarantowania możliwości zaspakajania podstawowych potrzeb społeczności, obecnych jak i przyszłych pokoleń, do potrzeb takich należy między innymi ochrona powietrza. Warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i związana z tym ochrona powietrza jest jednym z elementów, które muszą znaleźć obligatoryjne odzwierciedlenie w treści miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Nie można więc postawić organowi planistycznemu zarzutu, że kwestia ta zgodnie z wymogami powołanych wyżej przepisów została uwzględniona w planie miejscowym.

Wnioski

- W świetle najnowszego orzecznictwa sądów administracyjnych w planach miejscowych nie tylko można, ale wręcz **należy** uwzględniać postanowienia dotyczące instalacji grzewczych i stosowanych w nich paliw, jeżeli jest to uzasadnione złą jakością powietrza na obszarze objętym planem.
- Konieczność kierowania się **zasadą proporcjonalności**.
- Inne przesłanki: np. dążenie do osiągnięcia najwyższej jakości powietrza w pobliżu szkół, szpitali, placów zabaw, obszarów cennych przyrodniczo.

Dziękuję za uwagę!

Miłosz Jakubowski

radca prawny

miłosz.jakubowski@frankbold.org

530 025 442

frank bold